

فصلنامه علمی - فرهنگی اسلام

شناسی

در این شماره می خوانید :

- ۲..... سرمقاله
- ۳..... وصیت خوبان
- ۴..... توسعه ی اقتصادی در قالب اصول دینی / سعیده سفرکرده
- ۸..... جایگاه خمس و زکات در اقتصاد اسلامی / منوره بحرالعلومی
- ۱۲..... نقش زن در اقتصاد خانواده / مریم مومن
- ۱۶..... قرض حسنه / محبوبه مهذب
- ۲۰..... عدالت اقتصادی / اکرم خوش دندان
- ۲۴..... از صدقه برای امام زمانت غافل مشو
- ۲۶..... خبر
- ۲۹..... گزارش همایش جامعه ی فاطمی و معیارهای اقتصادی
- ۳۲..... کلام آخر

صاحب امتیاز:

مدرسه علمیه اسلام شناسی حضرت زهرا

(سلام الله علیها)

* مطالب نشریه صرفیائنگر دیدگاه

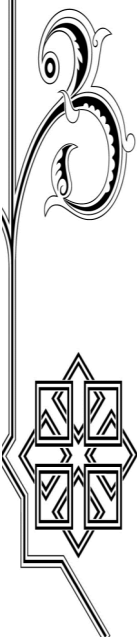
نویسندگان مقالات می باشد

* فصلنامه اسلام شناسی از مقالات و

آثار شایسته درج در فصلنامه استقبال

آدرس: مشهد خیابان چهارراه لشکر - امام خمینی ۴۸ - مدرسه علمیه اسلام شناسی حضرت زهرا سلام الله علیها

تلفن: ۰۵۱۱۸۵۴۸۷۸۹ - نمابر: ۸۵۱۵۱۵۴

سرمقاله

جهاد اقتصادی شاید در ظاهر تنها یک نام برای سالهای خورشیدی باشد که از سوی مقام معظم رهبری برای جهت‌گیری‌های کلان‌کشوری تامین شده باشد اما در یک نگاه عمیق‌تر می‌توان دریافت که این نامگذاری دارای مبانی و اصول و اهداف فراتر از آن چیزی است که در نگاه نخست به چشم می‌آید.

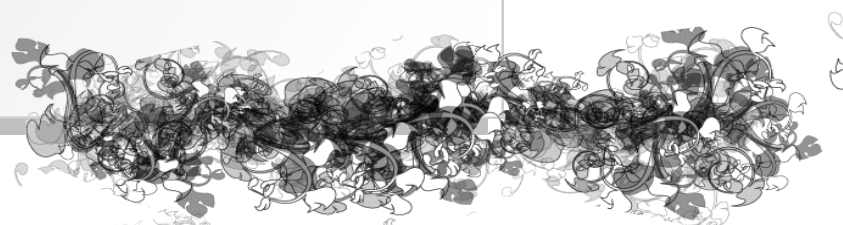
باید گفت این عنوان با دقت صورت گرفته تا ضمن بیان نقشه راه، مبانی هستی‌شناختی و انسان‌شناختی را نیز پوشش دهد و جهت‌گیری حرکت‌های خرد و کلان‌کشوری را به سوی فلسفه‌ی آفرینش سامان دهد.

در مسیر جهاد اقتصادی زنان از تاثیرگذارترین اقشار هستند که سعی می‌کنند با ورود آگاهانه در این مسیر نقش خود را ایفا کنند و زنان با توان بسیار فعال‌تر از سایر اقشار می‌توانند در مسیر جهاد اقتصادی وارد میدان شوند و توانمندی‌های خود را بروز دهند. سیره حضرت زهرا سلام الله علیها می‌تواند راهگشای زنان در این مسیر باشد. همه اینها شواهدی است که جهاد اقتصادی امری است که مخاطب آن صرفاً سرمایه‌داران یا تولیدکنندگان و امثال آنها باشند بلکه هر شخصی حتی یک زن خانه‌دار هم آن مقدار که زندگی‌اش با اقتصاد ارتباط دارد می‌تواند در عرصه این جهاد مشارکت جدی داشته باشد و نقش آفرین گردد.

اگر به تعبیر قرآن کریم منافقان می‌پندارند با ایجاد مشکلات اقتصادی می‌توانند نظام دینی را زمین‌بزنند ما هم با جهاد اقتصادی خویش پندارانها را نقش برآب می‌کنیم.

در این راستا معاونت پژوهش مدرسه همایش جامعه فاطمی و معیارهای اقتصادی را با هدف تبیین شاخصه‌های رفتاری زنان در خانواده و جامعه با الگوگیری از سیره‌ی عملی حضرت زهرا سلام الله علیها و نیز ارائه راهکارهای عملی در جهت مدیریت اقتصادی خانواده و بر اساس الگوهای فاطمی در دی ماه سال جاری برگزار گردید.

این فصلنامه ویژه‌نامه ایست شامل برخی مقالات برگزیده این همایش؛ امید که مورد توجه خوانندگان محترم قرار گیرد.

وصیت خوبان

وصیت نامه حضرت امام خمینی قدس سره به حاج احمد آقا خمینی رحمه الله ... پسرم ! از من گذشته است ، یشیب ابن آدم و یشیب فیه خصلتان الحرص و طول الامل لیکن تو نعمت جوانی داری و قدرت اراده ، امید است بتوانی راهی طرق صالحان باشی . آنچه گفتم بدان معنا نیست که خود را از خدمت به جامعه کنار کنی و گوشه گیر و کل (ب:سربار) بر خلق الله باشی ، کاین صفات جاهلان متسنگ است یا درویشان دکاندار . سیره انبیای عظام - صلی الله علی نبینا و علیهم اجمعین - و ائمه اطهار (ع) که سر آمد عارفان بالله و رستگاران از هر قید بند و وابستگیان به ساحت الهی در قیام به همه قوا علیه حکومتهای طاغوتی و فرعونهایزمان بوده و در اجرای عدالت بر جهان رنجه برده و کوششها کرده اند، به ما درسها می دهد، و اگر چشم بینا و گوش شنوا داشته باشیم راه گشایمان خواهد بود، من اصبح و لم یهتم بامور المسلمین فلیس بمسلم

پسرم ! نه گوشه گیری صوفیانه ، دلیل پیوستن به حق است و نه ورود در جامعه و تشکیل حکومت ، شاهد گسستن از حق . میزان در اعمال ، انگیزه های آنهاست . چه بسا عابد و زاهدی که گرفتار دام ابلیس است و آن دام گستر به آنچه مناسب اوست چون خود بینی و خود خواهی و غرور و عجب و بزرگ و تحقیر خلق الله و شرک خفی و امثال آنها، او را از حق ، دور و به شرک می کشاند. و چه بسا متصدی امور حکومت که به انگیزه الهی و قرب حق نایل می شود، چون داوود نبی و سلیمان پیامبر (ع) و بالاتر و والاتر چون نبی اکرم (ص) و خلیفه بر حش علی بن ابیطالب (ع) و چون حضرت مهدی - ارواحنا لمقدمه الفداء - در عصر حکومت جهانش . پس میزان عرفان و حرمان ، انگیزه است . هر قدر انگیزه هها به نور فطرت نزدیکتر باشند و از حجب (ب:موانع) حتی حجب نور وارسته تر، به مبدا نور وابسته تر، تا آنجا که سخن از وابستگی نیز کفر است . پسرم ! از زیر بار مسوولیت انسانی - که خدمت به حق در صورت خدمت به خلق است - شانه خالی مکن ، که تاخت و تاز شیطان در این میدان ، کمتر از میدان تاخت و تاز در بین مسوولین و دست اندکاران نیست ، و دست و پای و برای به دست آوردن مقام - هر چه باشد - چه مقام معنوی ، چه مادی ، مزین ، بعد از آنکه می خواهم به معارف الهی نزدیک شوم یا خدمت به عبادالله نمایم ، که توجه به آن شیطان است ، چه رسد که کوشش برای بدست آوردن آن . یکتا موعظه خدا را با دل و جان بشنو، با تمام بپذیر و در آن خط سیر نما:

قل انما اعظکم بواحد ان تقوموا لله مثنی و فرادی

پسرم ! سوره مبارکه حشر را مطالعه کن ، که گنجینه هایی از معارف و تربیت در آن است و ارزش دارد که انسان يك عمر در آنها تفکر کند و از آنها به مدد الهی توشه ها بردارد، خصوصا ایا اواخر آن ، از آن جا که فرماید:
یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و لتنتظر نفس ما قدمت لغد و اتقوا الله ان الله خبیر بما تعملون.....

به نقل از کتاب مردان علم در میدان عمل ج ۲ ص ۳۳۳ - ۳۴۰

توسعه اقتصادی

در قالب اصول دینی

سعیده سفر کرده

دین چه زهد و چه قناعت و چه پرداخت خمس و زکات فلسفه اقتصادی دارد. و در نتیجه به مقام این دین و جامع و کامل و جاودانه بودن آن می رسد.

در این میان اصولی وجود دارد که در توسعه اقتصاد تأثیر بسزایی دارد که میتوان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. ایمان به خدا (جهان بینی توحیدی)

اعتقاد به توحید "و اصول عقاید منشعب از توحید و به عبارتی جهان بینی توحیدی" نقش اقتصادی دارد و به نظام اقتصادی پوشش توحیدی می دهد و آن را در این مسیر به حرکت در می آورد.

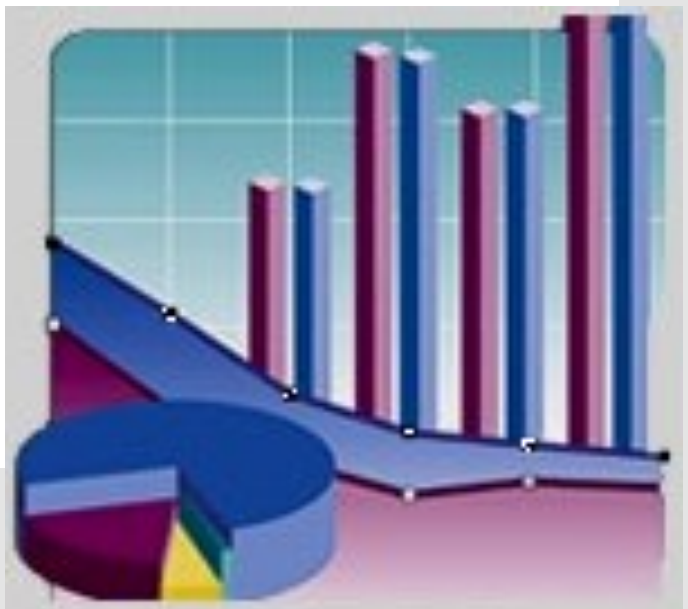
بر اساس جهان بینی توحیدی، انسان مسلمان در برابر خدا و جامعه انسانی مسئولیت دارد. اینکه انسان خود را در برابر خدا مسئول بداند، در تمام فعالیت های اقتصادی، تولیدی، توزیعی و مصرفی خود به این مسئولیت توجه دارد و آنها را بر اساس این

ضرورت بحث اینجاست که وقتی فرد مسلمان معتقد است دین اسلام یک دین کامل و برای همه جهانیان و جاودانه است و دارای دو بعد معنوی و مادی است که همه حیات فرد را از لحاظ فردی و اجتماعی تأمین می کند و ضامن رسیدن او به سعادت است. پس باید از همین آموزه های دین به اقتصاد سالم که همام اقتصاد اسلامی است برسد. و در پرداختن خمس و زکات همانقدر سعی کند که برای نماز و روزه و حج تلاش می کند و همچنین برای افرادی که دین را از اقتصاد جدا می دانند و فکر می کنند که دین نمی تواند به مسائل اقتصادی

پاسخ دهد این بحث ها به این افراد پاسخ مس دهد و موضوع را روشن می کند و متوجه می شود که هر کدام از آموزه های

اسلام یکسری دستور العمل هایی برای زندگی بشر دارد مانند نماز روزه حج، یا پرداخت خمس و زکات پرهیز از اسراف و غیره. این آموزه ها ارتباط مستقیم با زندگی فردی و اجتماعی فرد دارد و هر کدام تأثیر مهمی بر زندگی فرد می گذارد. یکسری آموزه ها مثل پرداخت خمس و زکات و قناعت و زهد تأثیر مستقیم یا غیر مستقیم بر اقتصاد و توسعه و رشد آن و رسیدن به استقلال اقتصاد دارد.

و همچنین اشاره کوتاهی به وجود آموزه های دین و تأثیر آن بر اقتصاد شده است. اما اهمیت و

مسئولیت تنظیم می‌کند. در يك جهان بینی غیر الهی که انسان معتقد به خدا نیست، معتقد به این است که فقط خودش هست و این دنیا و همه وجودش را مسائل مادی و مادیگریایی پر کرده است، رویکرد او به فعالیت های اقتصادی نیز به گونه ای دیگر خواهد بود. همین انسان وقتی معتقد به خدا و توحید و مسئولیت در برابر خالق و خلق شود، قهراً برنامه زندگی او عوض خواهد شد. تأثیر این اعتقاد در فعالیت های اقتصادی و کیفیت به دست آوردن ثروت و مصرف آن، در مقوله عدالت اجتماعی، بسیار آشکار است، بحث های تأمین های اجتماعی و عدالت اجتماعی و انفاق، همه بر این اصل قرار می‌گیرد.

۲- ایمان به وحی (قرآن کریم)
قرآن کریم در یک نگاه معنوی که آثار قطعی مادی دارد، داشتن ایمان و تقوا را موجب افزایش برکات و به تبع آن رشد اقتصادی می‌داند و اتفاقاً تکذیب دین و معرف آن را موجب عذاب الهی بر می‌شمرد. «وَلَوْ أَنَّهُمْ آتَوْهُمُ الْقُرْآنَ آمَنُوا وَأَتَّقُوا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ». و اگر اهل شهرها و آبادیها، ایمان می‌آوردند و تقوا پیشه می‌کردند، برکات آسمان و زمین

را بر آنها می‌گشودیم ولی (آنها حقرا) تکذیب کردند ما هم آنان را به کیفر اعمالشان مجازات کردیم^۱
پس انسان هوشمند که قرآن کریم را به عنوان کتابی که در آن هیچ شک و وجود ندارد قبول دارد و می‌داند که در نگاه توحید محور، لیمان راسخ و صحیح حتی آثار وضعی اقتصادی و جلب برکات مادی را هم در پی دارد. قرآن کریم تأکید می‌کند که بابت هر چیز از هر راهی و به هر شکلی نباید کسب سود نمایند و از کم فروشی و کاستن از کیفیت باید بپرهیزند.^۲

وَقُولُوا لِلرِّجَالِ حَسَبَهُمْ وَاللِّبْسَ الَّذِي كَانُوا يَلْبَسُونَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ. حق پیمانه را ادا کنید (و کمفروشی نکنید)، و دیگران را به خسارت نیفکنید.^۳ و همچنین اساس نظام اقتصادی بر تسلط مالک بر اموال خود و اراده آزاد در تصرف آنها استوار شده است.

”الناس مسلطون علی اموالهم“^۴

۳- ایمان به معاد
در جهان بینی توحیدی یکی از اصول منشعب از توحید، ایمان به معاد و حیات اخروی است، ایمان به جهان دیگری که از این جهان پربرتر، والاتر، بالاتر است و جهان ابدی است. این ایمان در بسیاری از مسائل و مشکلات اجتماعی و تنظیم روابط و مناسبات اقتصادی نقش بسیار اساسی و فوق العاده دارد. ایمان به حیات دیگر و جهان دیگر که یکی از اصول اعتقادات اسلامی

است، سبب می‌شود معنی سود، زیان، مطلوبیت، خسارت، تجارت، نزد انسان عوض شود و مصادیق آنها گسترش پیدا کند. دیگر برای چنین انسانی فقط سود و زیان در این دنیا مهم نیست، چون جهان دیگری را بعد از این جهان می‌بیند و به آن معتقد است. یقین دارد که آنچه را که در این جهان بدهد ده برابر آن را در جهان دیگر به دست می‌آورد. این مسأله‌ای است که در آیات قرآن زیاد به چشم می‌خورد، خدا وقتی می‌خواهد با ما در مسائل مربوط به انفاق و عدالت های اجتماعی و تأمین های اجتماعی و زکوات و خدمات و خیرات و مبرات و غیره سخن بگوید، همیشه از این تعبیر استفاده می‌کند و می‌فرماید این تجارت بالاتری است. گر چه در این دنیا چیزی را از دست می‌دهد اما آنچه را در آخرت در عوض آن به دست می‌آورد بسیار بیشتر و بالاتر از چیزی است که از دست داده است. مصداق تجارت و سود بیشتر و بهره حقیقی این است، نه بهره‌ای که به زعم جهان بینی مادی تنها در این دنیا و در این حیات ترسیم می‌شود.

۴. ایمان به پیامبران
ادیان الهی به خصوص اسلام، نه تنها بر توسعه از جمله توسعه اقتصادی تأکید کرده‌اند؛ بلکه با تأملی در تاریخ و تعالیم انبیا در

خداوند متعال اهل ایمان را از هرگونه ناهماهنگی و تقدم بر خدا و رسول بر حذر می‌دارد^۴، و آنان را به پیروی کامل فرا می‌خواند تا کل مجموعه، سازمان یافته و منضبط گردد. از اصول جالب توجه و کلیدی در سیره عملی پیامبر (ص)، اصل نظم و انضباط است؛ به طوری که در تمام زندگی آن حضرت عینیت داشت و نظم دقیق و الهی بر همه شئون و رفتارهای آن حضرت حاکم بود؛ همان طور که در حیات نورانی ائمه وجود این اصل چشمگیر است.

برای پی بردن به میزان اهتمام پیامبر اکرم به برقراری نظم در جمیع امور، کافی است در اقدامات آن حضرت پس از تشکیل حکومت در مدینه تأمل نماییم. از باب نمونه، پس از تشکیل حکومت، دستور سرشماری مسلمانان و ثبت اطلاعات لازم برای برنامه ریزی را صادر فرمود.

رسول گرامی اسلام تا آنجا به نظم و ترتیب در کارها اهمیت می‌داد که گاهی شخصاً صف‌های نمازهای جماعت را مرتب می‌کرد و می‌فرمودند: میان صف‌ها را پر کنید و دوش به دوش یکدیگر بایستید، تا شیطان بر شما غلبه نکند. همچنین دین اسلام که کامل‌ترین در ادیان الهی است و برنامه‌ای کامل برای بشر است آموزه‌ها و برنامه‌هایی برای اقتصاد یک حکومت اسلامی دارد تا از هیچ جهت نیازمند و وابسته نباشد. در نتیجه اگر فرد و جامعه‌ای که دارای جهان بینی توحیدی است به تمام مقررات و ضوابط آن عمل کند به یک زندگی سالم و اقتصاد سالم می‌رسد.

می‌یابیم که منشأ پیدایش بحث نظری توسعه در علوم انسانی و حکمت عملی و علم اداره حکومت، پیامبران به خصوص رسول اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله و معصومین علیهم‌السلام بوده‌اند. در عمل نیز توسعه در تمام ابعاد مانند فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی و... ناشی از تلاش و کوشش یا توصیه سفارش آن رسولان الهی و اصحاب صادق آنان بوده است.

۵- عدل

یکی دیگر از اصول اعتقادی اسلام، عدل است. این عدل، تنها بعد فلسفی ندارد که خداوند عادل است، بلکه این بعد فلسفی دارای یک دلالت اجتماعی است. با ایمان به عدل خدا در حقیقت جایگاه و ارزش عدل و هدف قرار گرفتن عدالت در همه امور انسان مشخص می‌شود و در حقیقت افراد در سایه این اعتقاد تربیت می‌شوند که عدالت به عنوان یک هدف مقدس، یک ارزش مطلق که به هیچ وجه استثنایپذیر نیست و به عنوان یک مشخصه اصلی نظام خلقت مطرح است. بر این اساس، افراد موظفند که در سلوک فردی و اجتماعی و به خصوص اقتصادی خود عدالت را اجرا کنند.^۵

کار در اسلام

دین اسلام کار را به منزله عبادت و موجب افتخار و رسیدگی به مال را نشانه جوانمردی و ایمان می‌داند. «تَعَاهُذُ الرَّجُلُ ضَيْعَتَهُ مِنَ الْمَرْوَةِ»^۶ امام صادق (ع) فرمودند: رسیدگی مرد به ملکش از جوانمردی است و فرمودند «إِصْلَاحُ الْمَالِ مِنَ الْإِيْمَانِ»^۷ اصلاح مال نشانه ایمان است.

ضرورت وجود نظم و تأکید بر آن در اسلام

یکی از شرایط اساسی در درست انجام دادن هر کاری برای رسیدن به هدف، رعایت نظم و انضباط و جذب بودن در تمام مراحل آن می‌باشد.

منظور از نظم و انضباط و جدیت؛ سازمان‌پذیری، آراستگی، نظم و ترتیب و سعی و کوشش در کارها و پرهیز از هرگونه سستی و بی‌سامانی در امور است. در نتیجه، یک سازمان و جامعه دارای نظم از هماهنگی کامل بهره‌مند است.

پی نوشت :

اعراف / ۹۶

^۲ جهاد اقتصادی، -عاکفی اسماعیل فروزنده جعفر زاده پور

رنجبرک علی، -انتشارات جهاد دانشگاهی، چ اول، ۱۳۹۰، ص ۳۸

^۳ شعراء/ ۱۸۱

^۴ القواعد الفقہیہ، بجنوردی سید حسن، ترجمه ناصر مکارم

شیرازی، مدرسه الامام امیر المومنین (ع)، قم، ۱۴۱۱ق، ج ۲، ص

۱۹

^۵ مشخصه های اقتصاد اسلامی، محمود هاشمی شاهرودی، اندیشه

صادق

^۶ وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۴۳۶، نرم افزار جامع الاحادیث

^۷ الکافی، ج ۵، ص ۸۷، نرم افزار جامع الاحادیث

^۸ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ مَوَازِينَ يُدَى إِلَهِهِ وَرَسُولِهِ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ

غَلِيم (حجرات، ۱)

در اقتصاد اسلامی

جایگاه خمس و زکات

موثرترین عوامل رشد فرهنگی و سیاسی و هنری و ... در جامعه بشری اقتصاد است. اسلام برای حفظ ارزش‌های اقتصادی و حمایت از مستمندان خمس و زکات یکی از بزرگترین خدمات اجتماعی، اقتصادی است. اگر این فریضه به طور کامل در جامعه اجرا شود شکاف بین طبقه غنی و فقیر از بین می‌رود و عدالت در جامعه برقرار می‌شود در این مقاله ابتدا به مفهوم و خمس و زکات و اقتصاد اسلامی پرداخته شده است، سپس به بررسی خمس و زکات در آیات و روایات پرداخته شده است. در ادامه نیز می‌آئی از قبیل: نقش زکات در اقتصاد اسلامی و آثار معنوی آن رابطه عدالت اجتماعی و زکات و نقش آن در فقر زدایی جامعه، و خمس و آثار آن مورد بررسی قرار می‌گیرد.

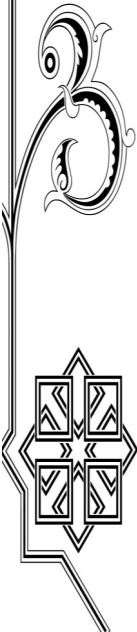
خمس

خمس چیزی است که خداوند متعال، آن را برای محمد صلی الله علیه و زریه اش به منظور احترام به آنان عوض زکاتی که از آلودگی‌های دست‌های مردم است قرار داده است و کسی که یک درهم از آن را جلوگیری کند جزء ستم‌کنندگان به آنها و غصب‌کننده‌های حق آنان می‌باشد.

امام باقر علیه السلام است که «برای احادی حلال از خمس بخرد تا اینکه حق ما به ما برسد»^۱ بهم تقسیم می‌شود: یک سهم برای خدای متعال، یک ر صلی الله علیه و آله و سلم و یک سهم برای امام الان این سه سهم مال حضرت صاحب الامر می‌باشد و سه سهم دیگر مال یتیمان، مساکین و

منوره بحرالعلومی

درهم و دینار از حد معمول و هزینه زندگی بیشتر گردد و به حد نصاب برسد خمس یا زکات بر آن تعلق می گیرد. تا که اموال و انفسشان تزکیه گردد و پاک شود.

بعضی از بندگان خداوند اگر مال ندارند مصلحتی است، چرا که ممکن است از عهده اداء حقوق الهی برنیایند و بعضی از انسانها از مال و دارائی فراوان برخوردارند و به کمال جسارت و وقاحت نمک خورده و نمکدان را می شکنند و اینان در خطر عظیمند.

فواید و آثار زکات

۱- پیش گیری از جلوه های دردناک

عذاب اخروی:

چنانکه از آیات و احادیث متعددی به دست می آید، یکی از آثار معنوی قابل توجه پرداخت زکات، پیش گیری از عذابهای گوناگون الهی در قیامت است.

۲- امان از غضب و خشم الهی:

در بعضی احادیث آمده است که دهندگان زکات از غضب ذلت آمیز خداوند در امان بوده و این کار شایسته آنان زبانه های خشم خداوند را در ساحل آرامش و خاموشی فرو می نشاند^۵

۳- پیش گیری از کفر، شرک

و سلب ایمان:

از آنجا که کفر دارای مراتب و درجات گوناگونی می باشد در یکی از آیات قرآن کسانی که زکات نمی پردازند متهم به "کفر به آخرت" و "شرک به خدا" شده اند.^۶

۴- پیش گیری از اظهار ندامت و تقاضای

این سیل هاست. از میان کسانی که از طرف پدر به حضرت عبدالمطلب، انتساب دارند، پس اگر از طرف مادر به او نسبت پیدا کند، بنا به قول صحیح تر، خمس برایش حلال نیست، صدقه برای او حلال است.^۲ خمس در هفت چیز واجب است: اول منفعت کسب دوم معدن سوم گنج چهارم مال حلال مخلوط به حرام پنجم جواهری که بواسطه غواصی یعنی فرو رفتن در دریا به دست می آید. ششم غنیمت جنگ هفتم زمینی که کافر ذمی از مسلمان بخرد

امام صادق(ع) می فرماید: برای خدا زمین

هایی است که انتقام گیرنده نامیده می شود،

چون خدا به بنده ای مالی دهد که حق خدا را

از آن مال ندهد، خدا یکی از این زمین ها را بر

او استیلا دهد، که این مال را در آن زمین نابود

کند. پس از آن بمیرد و آنرا واگذارد.^۳

زکات

زکات نه چیز واجب است : اول گندم دوم جو

سوم خرما چهارم کشمش پنجم طلا ششم نقره

هفتم شتر هشتم گاو نهم گوسفند و اگر کسی

مالک یکی از نه چیز باشد باید مقداری را که

معین شده و به یکی از مصارف که دستور داده

اند برساند.^۴

نقش زکات در اقتصاد اسلام و مسلمین

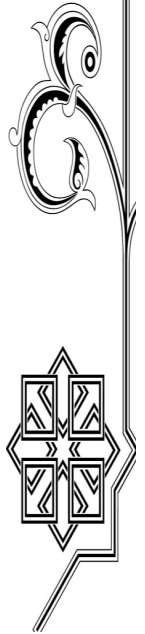
پول در تدارک زندگی و اقتصاد مالی و

سرنوشت مادی و معنوی بشر نقش بنیانی و

اساسی دارد. بوسیله پول و مال همه

نیازمندیهای مادی و معنوی، دینی و اخروی

بشر تاءمین می گردد، اما وقتی میزان مال و

فرصتی مجدد در هنگام حسابرسی:

یکی از آیات تکان دهنده قرآن که بنا بر تفسیر ائمه معصوم علیهم السلام مربوط به ترک کنندگان زکات است آیه ذیل می باشد: «زمانی که مرگ یکی از آنها فرا می رسد می گوید مرا به دنیا بازگردانید تا کوتاهی های گذشته خود را جبران کنم، ولی مسلماً چنین نخواهد بود و این درخواست آنان، تنها بر زبانشان جاری شده و از دل برنخاسته است.»^۷

۵- پدید آمدن حالت کرامت و بزرگواری برای نفس و برکت در اموال:

دهنده زکات با ایثار مالی خود در واقع از یک سو به نوعی کرامت و بزرگی دست می یابد که در دیدگاه بزرگان علم اخلاق به عنوان یکی از صفات شایسته و یکی از فضایل مهم نفسانی به شمار می آید،^۸ و از سوی دیگر با این عمل شایسته خود، برکات الهی را به سوی اموال خویش سرازیر می سازد.^۹

۶ - پیش گیری از بخل:

یکی از صفات زشت اخلاقی که همواره انسان را به سوی سقوط می کشاند، صفت بخل به معنای «بسته بودن دست انسان در امور مالی» است. بدین سان که انسان حاضر نباشد از مال خود خرج نموده و به دیگران نفعی برساند.^{۱۰}

۷- پذیرش نماز مشروط به پرداخت زکات:

در احادیث بسیاری آمده است که شرط قبول گردیدن نماز در درگاه خدای متعال، پرداخت زکات می باشد.^{۱۱}

از مباحث فوق نتیجه می شود که:

نقش خمس و زکات در آیات و روایات بسیار مورد تأکید قرار گرفته است و این دو فریضه تأثیر زیادی در پیشبرد اهداف اقتصاد اسلامی دارد؛

از بین رفتن فاصله طبقاتی، برقراری عدالت، و ریشه کن شدن فقر بخشی از این اثرات است.

خمس و زکات اگر برای رضای الهی و انجام دستور باشد تربیت و تزکیه نفس را به همراه دارد. آثار معنوی زیادی برای زکات ذکر شده است که از آن جمله پیش گیری از حسرت در روز قیامت است.

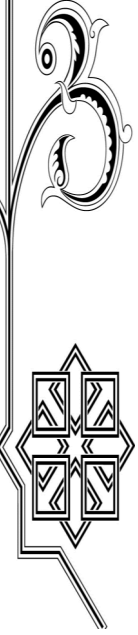
کسانی که با رسیدن حد نصاب، این فرائض را انجام می دهند، شکر نعمت الهی را به جا آورده اند و از عذاب و مؤاخذة در امان خواهند بود.

پی نوشت:

۱ - ترجمه تحریر الوسيله، ج ۲، ص ۷۹، دفتر انتشارات اسلامی

۲ - همان، ص ۱۰۵

۳ - همان

۴ - توضیح المسائل ده مرجع، ص

۱۰۲

۵ - بحار، ج ۹۳، ص ۲۷، حدیث ۵۷

۶ - فصلت/آیات ۶ و ۷

۷ - مومنون/آیه ۹۹

۸ - الاخلاق، حسین مظاهری، ج ۱،

ص ۴۳۵

۹ - مجمع البیان، ج ۱، ص ۹۷

۱۰ - وسایل الشیعه، ج ۶، ص ۲۲

۱۱ - الخصال شیخ صدوق، ج ۱،

ص ۵۵

است که تولید و توزیع کالاهای موردنیاز را فراهم می‌سازد و زن بدون مناقشه به عنوان یکی از دو رکن اساسی خانواده در این سازماندهی و مدیریت، نقش اساسی را ایفا می‌کند. از آنجاکه جدول بازدهی اقتصاد خانواده در تنظیم نمودار رشد و توسعه‌ی اقتصادی جامعه و برنامه‌های کلان بخش‌های مختلف دولتی و خصوصی تأثیر به‌سزادارد، می‌توان گفت که زنان در واقع نقش کلیدی در استفاده بهینه از منابع را دارند و منابع در اینجا شامل: زمان، پول یا درآمدهای دیگر می‌باشد. خانواده غیر از منابع مادی، منابع دیگری نیز در اختیار دارد، که قابل تبدیل به پول نیست و در بیشتر موارد تجدید پذیر هم نمی‌باشد. از جمله این منابع: عشق، انسجام خانواده، خاطرات خوش و... است و چون این منابع برای اعضای خانواده رضایت خاطر ایجاد می‌کند، باید نقش اساسی آن‌ها و جایگاه خاص هر کدام مورد توجه قرار گیرد تا افراد بتوانند با بالاترین سطح مطلوب از آن‌ها بهترین استفاده را بنمایند، از این رو باید گفت: انتخاب، قلب اقتصاد خانواده است.

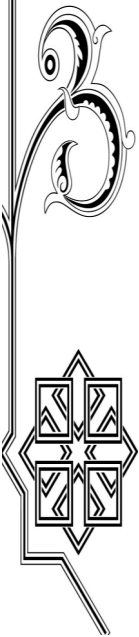
از آن جایی که زن به عنوان بدنه‌ی از جامعه‌ی انسانی در میدان‌های کار و تلاش و مسائل اقتصادی نیز حق شرکت دارند و نیز می‌توانند در خانه یا بیرون از خانه کار کنند، مالک محصول کار خویش باشند، ارث ببرند و ارث بگذارند و به هر نوع تلاش سازنده‌ی اقتصادی دست زنند بر آن شد که با ارائه‌ی این تحقیق نقش زن را در اقتصاد خانواده بررسی و میشود چرا که زن در جایگاه مادری و همسری عمده منابع مصرف را در دست دارند که با سازماندهی و مدیریت صحیح بین درآمد و مصرف توازن برقرار کند و با برنامه‌ریزی و اجرای صحیح در رشد و توسعه‌ی اقتصاد خانواده نقش موثر را ایفا نماید. از آن جهت که نقش الگوهای دینی در هدایت بشر به سوی فلاح و رستگاری دنیا و آخرت زنده و پویاست این موضوع با نظر به گوشه‌هایی از سیره‌ی حضرت زهرا (س) بررسی می‌گردد.

نقش زن در سازماندهی اقتصاد خانواده

اقتصاد خانواده به معنای چگونگی ساماندهی و مدیریت منابع خانه است. خانواده سازمانی

نقش زن

در اقتصاد خانواده

زنان و مدیریت اقتصاد خانواده

نظام شغلی و اقتصادی اسلام، بدون در نظر گرفتن نظام سیاسی، اجتماعی، خانوادگی و دیگر نظامات، قابل اجرا و عمل نیست. آنچه در پرورش شغلی و اقتصادی دختران مطرح است، این است که اسلام انتخاب شغل و حرفه ای را برای آنان حرام نمی داند؛ ولی آن را اصل قرار نمی دهد.

اسلام در عین اینکه سعی دارد زنان بر اساس زمینه هایی که در نهادشان وجود دارد، برای حیات اشیاء و اموال آماده شوند، ولی اصل در تربیت آن ها را عزت نفس و بی توجهی به مسائل دنیایی می داند.

اصل در پرورش اقتصادی زنان، آماده کردن آن ها برای گرداندگی امور خانه بر اساس ضوابط اقتصادی است.

رعایت اعتدال در اقتصاد خانواده و خودداری از اسراف و تبذیر مهم ترین سیاست مدیریت خانواده است. به همین دلیل زن و شوهر به ویژه خانم خانه باید در مصرف بودجه و درآمد خانواده به اولویتها توجه کنند و در برنامه ها و مراسم مختلف از قبیل جشن ازدواج و تولد جنبه اعتدال را رعایت نمایند در چنین شرایطی می توان به بهسازی اقتصاد خانواده کمک کرد.

راه کارهای عملی مدیریت اقتصادی

موثر در خانواده

- ۱) جایگزینی کالاها و خدمات
- ۲) تعیین نوع هزینه ها
- ۳) مشارکت همه در مسوولیت پذیری
- ۴) استفاده کامل از کالاها
- ۵) فعالیت های تولیدی خانواده
- ۶) یادداشت هزینه ها
- ۷) درک اولویت های زندگی
- ۸) مدیریت اقتصاد شخصی
- ۹) عوامل موثر دیگر: داشتن برنامه منظم غذایی، پوشاکی و...، رعایت عواملی که منجر به توسعه ی روزی می شود در این جا مناسب می بینم در باب توسعه ی روزی مطالبی را بیان کنم. توسعه روزی: «الله

یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر»^۱.

اسباب روزی و گشایش آن

اسباب روزی را پیرامون سه محور بررسی می کنیم:

الف) عوامل اعتقادی:

۱- توکل و ایمان استوار به خداوند:

امام علی (ع) می فرماید: «حسبک من توکلک ان لاتری لرزقک مجریا الا الله سبحانه»:

«از توکلت تو راهمین بس که برای خود جز خداوند روزی رسانی نمی بینی»^۲.

۲- حسن ظن به خداوند.

۳- توجه به آخرت:

ان چنان که پیامبر (ص) می فرماید: «من أصبح وامسى والأخرة أكبر همه جعل الله الغنى فی قلبه وجمع له أمره ولم یخرج من الدنيا حتی یتکمل رزقه»:

«کسی که شب را به صبح و صبح را به شب برساند در حالی که بزرگ ترین دغدغه او آخرتش باشد خداوند، بی نیازی را در قلبش قرار می دهد کارهایش را برایش سامان می بخشد و از دنیا نمی رود مگر آن که روزیش را به کمال دریافت کند»^۳

ب) عوامل اخلاقی:

۱- تقوی: یکی از شرایط وصول روزی تقوی و پاک دامنی است، اما باید دانست که تقوی تنها نماز و روزه و برخی اعمال عبادی دیگر نیست.

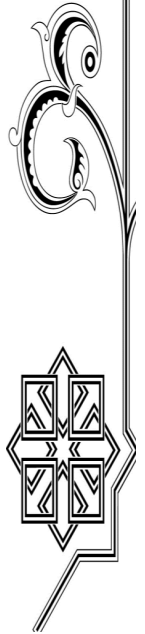
۲- پرداختن زکات و صدقه و انفاق و ایثار در راه خدا و پرداختن حقوق واجب مالی.

۳- حسن خلق، نیکی و مدارا با مردم و خانواده

۵- امانت داری:

آن چنان که امام صادق (ع) می فرماید: «استعمال الامانة یزید فی الرزق»:

«امانت داری روزی را می‌افزاید».^۴

۶- مهمان داری: همان گونه که پیامبر فرمودند: «الرزق اسرع الی من یطعم الطعام منالسکین فی السنام»: «روزی کسی که دیگران را الطعام می‌کند، سریع‌تر از فرورفتن کارد در کوهان شتر به سویش می‌آید».

۷- ازدواج: چنان که پیامبر فرمودند: «اتخذوا الاهل فانه ارزق لکم»: «همسر برگزینید چرا که روزی را زیاد می‌کند».^۵

۸- میانه روی در معاش: همان گونه که پیامبر فرمودند: «... من اقتصدفی معیشته رزقه الله...»: «هرکس در معیشتش میانه روی داشته باشد خداوند روزیش می‌بخشد...».^۶

۹- نیکی و صدقه دادن پنهانی:

آن گونه که امام باقر (ع) می‌فرماید: «البر والصدقة السرینفیان و الفقر»: «نیکی کردن و صدقه پنهانی فقر را از بین می‌برد».^۷

۱۰- نیکی و صدقه دادن پنهانی: آن گونه که امام باقر (ع) می‌فرماید: «البر والصدقة السرینفیان و الفقر»: «نیکی کردن و صدقه پنهانی فقر را از بین می‌برد».^۸

ج) عوامل عبادی:

۱- شکر نعمت کردن:

«... لئن شکرتم لازیدنکم...»: «اگر سپاس گزار باشید بر رزق شما می‌افزایم».^۹

۲- حسن نیت: همان طور که امام علی (ع) فرمودند: «من حسنت نیتة زید فی رزقة»:

«هرکس حسن نیت داشته باشد روزیش زیاد می‌شود».^{۱۰}

۳- همواره ذکر «لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم» را بر لب داشتن: همان طور که امام علی (ع) فرمودند: «من الح علیه الفقر فالیكثر من قول لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم»: «هرکسی که فقر از او دست بر نمی‌دارد جمله حوقلة را زیاد بگوید».^{۱۱}

۴- روزه در ماه شعبان: همان طور که پیامبر (ص) فرمودند: «من صام اربعة ایام من شعبان وسع الله علیه فی الرزق»: «کسی که ۴ روز از ماه شعبان را روزه بگیرد خداوند در روزیش گشایش می‌دهد».^{۱۲}

۵- دعا در دل شب: همان طور که پیامبر (ص) فرمودند: «علی أدلکم علی سلاح ینجیکم عن

عدوکم ویدررزقکم، قالوا بلی، قال: تدعون ربکم باللیل والنهار فاین سلاح المؤمن الدعاء: «آیا سلاحه ای به شما معرفی نکنم که در مقابل دشمنانتان نجاتتان می‌بخشد و رزقتان را نیز بر شما فرو می‌ریزد»؟ گفتند: «آری» فرمود: «پروردگارتان را در شب و روز بخوانید چرا که دعا سلاحه مؤمن است».^{۱۳}

۶- دعا برای برادران دینی آن گونه که امام باقر (ع) می‌فرماید: «علیک بالدعاء لاخوانک بظهر الغیب فؤنه یحیل الرزق»: «پشت سر برادرانت دعا کن چرا که این کار روزی را به سوی تو سرازیر می‌کند».^{۱۴}

موانع سامان بخشی معیشت

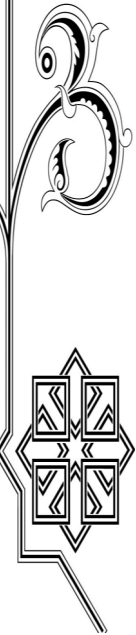
برخی از عوامل منفی در مسیر زندگی مانع از سامان بخشی به معیشت و اقتصاد خانواده می‌گردد. برخی از این عوامل عبارتند از:

- ۱- نداشتن مدیریت صحیح برای خانواده.
- ۲- مغایر دانستن تحصیل علوم دین با فعالیت های معیشتی.
- ۳- تنبلی و بی حالی.
- ۴- زهدزدگی و عرفان نمایی.
- ۵- بی توجه بوده به آینده.
- ۶- وابستگی به تسهیلات دولتی و سازمانی.
- ۷- ترس از تهمت دنیا گرایی.
- ۸- عدم دخالت خانواده در فعالیت های اقتصادی.
- ۹- عدم امکانات.^{۱۵}

مادران می‌توانند در اقتصاد خانه و در سطح اقتصاد کلان جامعه نقش اساسی و محوری داشته باشند.

زنان جامعه امروز ما، با الگو گرفتن از فاطمه زهرا (س) نقش کارآمدی در رشد و بالندگی سرمایه های انسانی دارند.

زن می‌تواند با سازماندهی و مدیریت صحیح بین درآمد و مصرف توازن برقرار سازد. زنان به عنوان عامل نیروی کیفی کار، در جریان بهره‌وری و تولید ناخالص ملی ایفای نقش می‌نمایند. مهیا ساختن کانونی گرم برای اعضای

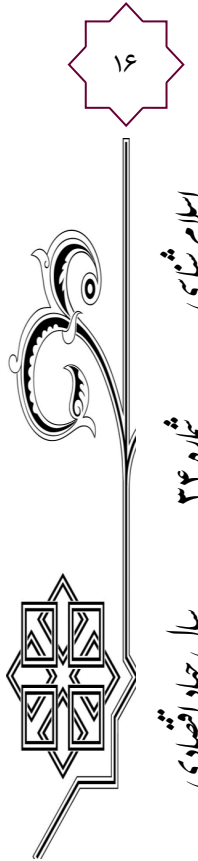

خانواده و ایجاد محیطی سرشار از محبت، دوستی، تفاهم و ... در افزایش بهره‌وری عوامل تولید تأثیرگذار است. زنان با تاسی به سیره‌ی عملی حضرت زهرا(س) نقش مؤثر و کلیدی در سلامت جامعه و پرورش نیروهای فعال و مولد، در رشد و توسعه اقتصادی جامعه سهم عمده‌ای دارند.

پی نوشت :

- ۱- معیشت و اقتصاد خانواده، تدوین معاونت تربیتی و فرهنگی، مرکز انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، چاپ اول، ۱۳۸۴ .
- ۲- همان، ج ۱۴
- ۳- ابو محمد حسن بن علی بن حسین، ابن شعبه حرانی، تحف العقول، بی تا، ۱۳۴۸
- ۴- میزان الحکمه
- ۵- وسایل الشیعه
- ۶- تحف العقول
- ۷- میزان الحکمه
- ۸- میزان الحکمه
- ۹- سوره ابراهیم، آیه ۷
- ۱۰- میزان الحکمه
- ۱۱- همان
- ۱۲- اقبال الاعمال، بی تا، بی نا
- ۱۳- ثواب الاعمال، بی تا، بی نا
- ۱۴- میزان الحکمه

قرض حسنه

محبوبه مهذب

قرض به معنای بریدن و قطع کردن است به خاطر همین به قیچی «مقراض» می‌گویند. انسان با قرض دادن مقداری از پول را از خود جدا می‌کند.

در قرآن کریم، قرض در ردیف مسائلی چون صدقه، زکات و نماز آمده و این حاکی از اهمیت آن است.

در جامعه کنونی شاهد کم رنگ شدن این سنت حسنه الهی هستیم و در مقابل شاهد رونق گرفتن ربا در جامعه هستیم. تلاش شد تا با جمع آوری مطالبی پیرامون اهمیت و ضرورت و ثمرات قرض الحسنه گامی در جهت پر رنگ شدن این سنت الهی برداشته شود. زیرا که ثمرات و اجر و ثواب آن بی شمار است در قرض دادن باید خیلی مواظب بود که آلوده به ربا نشود زیرا اگر قرض آلوده به ربا شود همه ی برکات و حسنات آن تبدیل به سیئات می‌شود که در قرآن از آن بسیار نکوهش شده است.

قرض گرفتن مکروه است اما هرچه قدر احتیاج انسان بیشتر شود کراهت آن کم تر می‌شود تا جایی که کراهت از بین می‌رود. قرض دادن و قرض گرفتن به قرن‌ها پیش برمی‌گردد. انسان موقع قرض گرفتن باید تصمیم به برگرداندن آن داشته باشد.

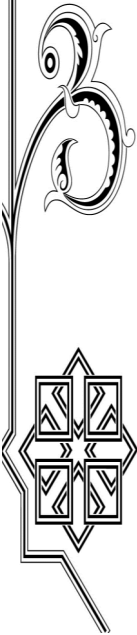
در این جا قرض از دیدگاه قرآن و سنت، از نظر معنا و مفهوم و از نظر آداب و احکام مورد بررسی قرار داده شده است.

روایات متعددی که در این زمینه آمده ما را از هرگونه توضیحی بی‌نیاز می‌کند:

قال رسول اله (ص): «معطل الغني ظلم؛ رسول خدا فرمود: تأخیر انداختن پرداخت بدهی از طرف بدهکاری که توان مالی دارد، ظلم است».

رسول خدا (ص) فرمود: «هیچ طلبکاری نیست که با رضایت از نزد بدهکار بیرون آید، مگر این

خاصی از عقد قرض تحقق می‌یابد که در آن، شرط "زیادی" شده است.^۳

قرض در قرآن

مشروعیت «قرض» امری واضح است: در قرآن آیات زیادی وجود دارد که در آن‌ها کلمه قرض به کار رفته است:

«مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً»؛^۴ کیست که به خدا قرض الحسنه ای دهد، تا آن را برای او چندین برابر کند.

«وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا»؛^۵ و نماز را برپا دارید و زکات بپردازید و به خدا قرض دهید؛ قرضی نیکو.

«إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ»؛^۶ اگر به خدا قرض الحسنه دهید، آن را برای شما مضاعف می‌سازد و شما را می‌بخشد و خداوند شکرکننده و بردبار است.

قرض در سنت

احادیث بسیاری در بیان ثواب قرض و ترغیب مؤمنان به این کار پسندیده، از پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار (ع) وارد شده است:

قال رسول الله (ص) في حديث: «و من اقرض اخاه المسلم كان بكل درهم اقرضه وزن جبل احد (و حرا و ثبير) و جبال رضوى و طور سيناء، حسنات، و ان رفق به في طلبه تعدى به

که جنبندگان زمین و ماهیان دریا برای آن بدهکار دعا می‌کنند و هیچ بدهکاری نیست که طلبکارش خشمگین از او جدا شود و او توانایی پرداخت را داشته باشد، مگر این که خداوند عزوجل در برابر هر روز و شبی که مال مردم را به ناحق حبس می‌کند، گناه ظلمی برای وی می‌نویسد. موقع سر رسیدن دین، شخص بدهکار به هر صورت که می‌تواند باید بدهی خود را بدهد؛ اگر مالی ندارد، با کار مناسب شأن خود تهیه نماید و اگر زاید بر ضروریات زندگی امالی دارد، آن را بفروشد و دین خود را ادا کند. اگر بدهکار بخواهد، می‌تواند برای این منظور وسایل ضروری زندگی را نیز بفروشد، اما طلبکار نمی‌تواند او را مجبور به این کار کند و بایستی به وی مهلت دهد. این مطالب به تفصیل در کتاب‌های فقهی بیان شده است.^۷

ربای قرضی

ربای قرضی، چه در زمان‌های گذشته و چه در عصر حاضر، رایج‌ترین نوع ربایی است که در جوامع مختلف وجود داشته است؛ به این صورت که فرد برای تأمین نیاز مالی، جهت امور مصرفی یا سرمایه‌گذاری و تقاضای قرض می‌کند و در ضمن عقد قرض، متعهد می‌شود آنچه را می‌گیرد همراه با زیادی برگرداند. در حقیقت، ربای قرضی در نوع

على الصراط كالبرق الخاطف اللامع بغير حساب و لا عذاب، و من شكاليه اخوه المسلم فلم يقرضه حرم الله عزوجل عليه الجنة يوم يجزى المحسنين»؛^۷

پیامبر خدا(ص) فرمود: «هر کس به برادر مسلمان قرض دهد، به ازای هر درهم آن، به وزن کوه های احد، حراء، ثبیر، رضوی و طور سینا، حسنات در ترازوی اعمال وی نهاده می شود و اگر پس از فرا رسیدن مهلت با او مدارا کند. از پل صراط بدون رسیدگی به حساب، چون برق سریع و درخشنده می گذرد و هیچ عذابی نمی بیند و هر کس که برادر مسلمانش از وی یاری طلبد، اما به او قرض ندهد، هنگامی که پروردگار نیکان را پاداش می دهد، بهشت را بر او حرام می سازد».

حق طلبکار از زبان امام سجاد(ع)

در رساله حقوق امام سجاد(ع) در مورد حق طلبکار چنین آمده است: حق طلبکاری که حقتش را از تو مطالبه می کند:

آن است که اگر مال دار هستی حق او را بپرداز و کارش را راه اندازی و بی نیازش سازی. و او را سر ندوانی و از

امروز به فردایش نکشانی. زیرا پیغمبر خدا (ص) فرمود: «تأخیر در ادای دین از سوی توانگر ستم است». و اگر تنگ دست هستی وی را با گفتار نیک خشنود سازی. و از او به نیکی مهلت خواهی. و او را با لطف و خوشی از نزد خود بازگردانی.

و چنین نباشد که علاوه بر این که مالش را برده ای، با او بد رفتاری نیز کرده باشی که این پستی است. و لا قوه الا باله.^۸

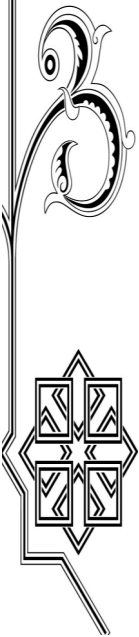
پدر و مادر می توانند از اموال فرزندان خود قرض کنند و حتی سودی هم بپردازند، (همچنین فرزندان از والدین خود) پدر می تواند در حد نیاز و ضرورت از اموال فرزندان خود (دختر یا پسر) و بدون اذن و اجازه قبلی آنان چیزی را قرض بردارد، و مادر می تواند چیزی را به عنوان قرض از اموال فرزندش بدون اجازه بردارد در صورتی که بعد آن را پس بدهد و یا رضایتش را جلب کند.

شوهر می تواند به زن خود قرض ربوی بدهد و یا از او قرض بگیرد و در این مورد، ربا صدق نمی کند، زیرا زن و شوهر از يك خانواده هستند و دخل و خرج آن ها برای همدیگر است. اما هر يك از آن ها بدون اذن و اجازه دیگری نمی تواند در اموال او تصرف نماید، مگر در حد متعارف و معمول.

قرض کردن از مال یتیم جایز نیست و خداوند در قرآن از نزدیک شدن به مال یتیم- به جز هنگامی که برای یتیم سودی داشته باشد- نهی کرده است: «وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ»؛^۹

مرسوم است که زنان همسایه از یکدیگر کالاهایی را قرض می گیرند و سپس آن ها

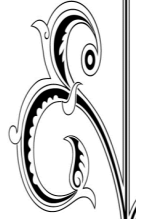

را پس می دهند. اما در موقع پس دادن، چه بسا کم و زیاد می شود و ممکن است چنین تصور شود که با پس گرفتن کالای بیشتر، ربا پیش می آید، اما ائمه اطهار (ع) این موارد اندک را جزء ربا ندانسته اند، تا مردم در عسر و حرج نیفتند و روح عطوفت و مردم داری در بین آنان رواج یابد.

پی نوشت :

- ۱- وسایل الشیعه، ج ۱۳، ص ۹۰، حدیث ۳، جامع احادیث شیعه، جلد ۱۸، ص ۲۹۹، حدیث ۳
- ۲- بخش فرهنگی جامعه مدرسین قم، ربا، موسسه بوستان کتاب قم، ص ۲۹۲
- ۳- همان، ص ۲۵۳
- ۴- بقره (۲)/ آیه ۲۴۵
- ۵- مزمل (۷۳)/ آیه ۲۰
- ۶- تغابن (۶۴)/ آیه ۱۷
- ۷- جامع احادیث شیعه، ج ۱۸، ص ۲۸۸
- ۸- رساله حقوق، امام سجاد
- ۹- انعام (۶)/ آیه ۱۵۲

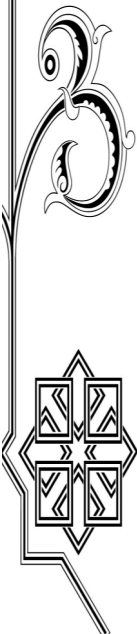
اکرم خوش دندان

یکی از ابعاد عدالت اجتماعی، عدالت اقتصادی است که اسلام به آن تأکید کرده است و ما آن را در آیات الهی و سخنان معصومین مشاهده می‌کنیم. دلیل اهمیت عدالت اقتصادی این است که در صورتی که در جامعه برقرار باشد، هرگز جامعه به دو طبقه سیر و گرسنه تقسیم نمی‌شود و هرکس به اندازه نیازش درآمد خواهد داشت

اصل تقدیر معیشت

یکی از اصول مهم اسلامی در مصرف، تدبیر امور اقتصادی و انضباط مالی است که با عنوان "تقدیر معیشت" مطرح می‌گردد. تقدیر معیشت در واقع برنامه ریزی صحیح و واقع بینانه و ساماندهی به مسائل اقتصادی است تا استفاده از امکانات مالی برای یتامین نیازها و رفاه نسبی، هرچه بیشتر و بهتر انجام گیرد. روشن است که نبود تدابیر لازم در تخصیص درآمد و مصرف، اتلاف سرمایه های مادی و هدر رفتن نیروهای انسانی را باعث می‌شود و دست یابی به رفاه و آسایش را- به ویژه در صورت محدودیت درآمد و امکانات دشوار یا ناممکن سازد.

اصل اعتدال

از معیارها و ارزشهای مهم اسلامی در تمام ابعاد زندگی و از جمله مصرف، اصل اعتدال است. این اصل که آموزه های دینی بر آن تاکید کرده، از سوی خرد و فطرت آدمی نیز مهر تأیید خورده است؛ حالا که ساماندهی و استواری جسم و جان آدمی و امور فردی اجتماعی مرهون رعایت همین اصل است.

باورهای دینی تأثیرگذار در اقتصاد

۱- توحید افعالی

از اعتقادات مسلم دینی این است که تمام افعالی که در عالم رخ می دهد، از خداوند سرچشمه می گیرد. همه آفریده ی اویند و امر او را اطلاعات می کنند. بر این اساس، سرمنشأ کار، خداوند متعال است و او همه ی عالم را به کار و فعالیت واداشته است.

۲- رسالت پیامبران

قرآن هدف رسالت پیامبران را بر پایی عدالت به وسیله ی انسان ها می داند. انسان ها برای برپایی عدالت در زمین باید با بهره برداری درست از نعمت های الهی در توزیع مناسب بکوشند و مانع ستم و تجاوز شوند. بدیهی است که اگر هر انسان آگاه و خداجو، به رسالت انبیاء ایمان و باور قطعی داشته باشد، و در پی آن عدالت را از این الگوهای راستین قرار گیرد، چیزی نخواهد گذشت که عدالت اقتصادی که حلقه ی گمشده ی دنیا و نیز جامعه ی امروز ماست، برپا خواهد شد و همه ی افراد در زندگی به دور از فقر خواهد زیست.

۳- اعتقاد به معاد

برخی می گویند: اگر انسان به آخرت معتقد باشد و بداند پس از دنیا و سختی ها و خوشی های آن، آخرت جلوه گر می شود، چرا برای کار اقتصادی بکوشد؟

اعتقاد ما را نجات می دهد. مهم این است که محبت اولیا را در دل بکاریم وگرنه نوع کار تفاوتی ندارد و فقط به لطف آنها نجات حاصل می شود. در پاسخ به این افراد باید گفت: اعتقاد به معاد نه فقط انسان را از کارها باز نمی دارد، بلکه هرگاه شخص معتقد باشد؛ عمل او افزون برتأثیر در دنیایی فانی و گذرا، در آخرت هم تا ابد اثر خود را به حقیقت آدمی خواهد گذاشت و کار همین فقط پاداش دنیایی ندارد؛ بلکه بهشت عدن را رقم می زند و کار غیر صواب افزون بر خواری دنیا دوزخ را نیز به دنبال دارد.

ارزشهای اخلاقی تأثیر گذار در اقتصاد

در نظام اخلاقی اسلام، برخی سجایای پسندیده وجود دارد که ارتباط آنها با کار اقتصادی باید روشن شود.

۱- توکل

توکل به معنای گرفتن وکیل در کارها. انسان غیر خیره یا ناتوان از انجام کار، وکیل می‌گیرد و چون انسان، بدون علم و قدرتی که خداوند به او اعطا می‌کند، در کارهای خود نه خیره است و نه قدرت انجام آن را دارد، باید به او توکل کند.

امام صادق (ع) فرمود: طلب روزی حلال را رها مکن؛ زیرا یاور تو بر دینداری است. زانوی شتر را ببند و بر خدا توکل کن.^۱

۲. زهد و ترک دنیا

از خصلت‌های پسندیده و مورد تأکید دین مبین، بی‌اعتنایی به دنیا و جلوه‌های آن است. به همان اندازه که دین، مردم را به آخرت و حقیقت سوق می‌دهد، از دنیا و زینت آن برحذر می‌دارد. معنای حقیقی زهد این است که داشتن و نداشتن دنیا و نعمت‌های آن برای زاهد یکسان می‌باشد.

۳- قناعت

قناعت یعنی راضی بودن به آن چه هست و طمع نورزیدن به آن چه به دست نیامدنی است. در دین مبین اسلام قناعت بسیار ستوده شده، و باعث مصرف درست و دوری از اسراف و تبذیر می‌شود.

۴. صبر بر بلا

از ویژگی‌های مؤمنان، برخورداری از مقام صبر است. پایداری در انجام وظایف دینی و ترک گناهان و استقامت در مواجهه با مصائب و گرفتاری‌ها، اقسام گوناگون صبر دینی است.^۲

۵- اعتدال

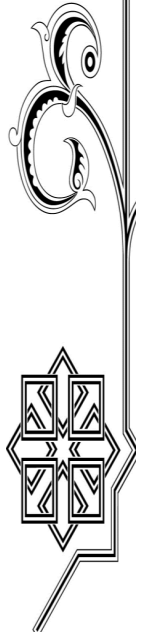
از معیارها و ارزش‌های مهم اسلامی در تمام ابعاد زندگی و از جمله مصرف، اصل اعتدال است. این اصل که آموزه‌های دینی بر آن تأکید کرده، از سوی خود و فطرت نیز مهر تأیید خورده است؛ چراکه ساماندهی و استواری

جسم و جان آدمی و امور فردی و اجتماعی او مرهون رعایت همین اصل است. اسلام علاوه بر توسعه کمی و افزایش امکانات زندگی، تأکید بر بهبود کیفی زندگی دارد و زیبایی را از نیازهای بشر که باید اشباع شود، دانسته و دستور داده که خود و زندگی را بیارایید و زیبا سازید. نعمتهایی را که خدایه شما داده است، با آراستن خود و زندگی خود نمایان کنید. خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد و اگر به بنده اش نعمتی دهد، دوست دارد که اثر آن نعمت بر او دیده شود.^۱ بنابراین، زیبا سازی و آراستن خود، زندگی، کوچه و خیابان در شهر و روستا، مطلوب و نمایش فقر و بدبختی و بیچارگی و عقب ماندگی منفور است.

پی نوشت :

- ^۱ محمد باقر المجلسی: بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۱۳۸ و ر.ک: عبدالله جوادی آملی: تفسیر موضوعی قرآن کریم، ج ۱۱، صص ۳۶۶، ۳۶۲.
- ^۲ رجوع کنید به: ابوجعفر محمد بین یعقوب الكلینی: الکافی، ج ۲، ص ۹۱، محمد باقر المجلسی: بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۷۷.
- ^۳ آن الله جمیل یحب الجمال و یحب ان یری اثر نعمت علی عبده (مکارم الاخلاق، ص ۱۰۳)

یکی از اعمالی که سید بن طاووس، رحمت الله علیه، به آن بسیار اهمیت می‌داد، صدقه برای حفظ وجود مقدس امام زمان، ارواحنا فداه، بوده است چون یکی از تکالیف زمان غیبت، صدقه دادن برای حفظ وجود مبارک امام زمان، ارواحنا فداه، است.

به طور کلی صدقه آثاری دارد یکی اینکه صدقه نمایشگر صداقت ایمان مؤمن است که با انجام آن نشان می‌دهد تا چه حد در وادی ایمان و خداپرستی صادق است و از این طریق نیازمندیهای مؤمنان رفع می‌گردد و رفاه عمومی به وجود می‌آید و همچنین صدقه یکی از عوامل سازندگی انسان نیز هست چنانکه قرآن می‌فرماید: **خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا**. ای رسول ما! تو از مؤمنان صدقات را دریافت کن تا بدان صدقات نفس آنها را پاک و پاکیزه سازی.

مؤمن صدقه را باید یا برای فایده و غرضی که در نظر دارد بدهد و یا برای حفظ نفس خود و یا محبوب و عزیزى که بسیار نزد او گرامی است و چه محبوبی بالاتر از امام زمان، که اصلاح بسیاری از امور دینی و آخرت‌مان بستگی به وجود و سلامتی آن حضرت دارد و این مطلب به دلیل عقل و نقل ثابت است که هیچ شخصی عزیزتر و گرامی‌تر نیست و نباید باشد از وجود مقدس امام زمان، ارواحنا فداه، بلکه حضرتش باید محبوب‌تر از نفس خودمان باشد و اگر چنین اعتقادی نداشته باشیم در ایمان و معرفت مان نسبت به آن حضرت ضعف و خللی وجود دارد.

باید توجه داشت که آن حضرت هیچ احتیاجی به صدقه و دعای ما ندارد بلکه از شئون بندگی و ادای بعضی از حقوق بزرگ آن حضرت است و خود يك نوع اظهار محبت و دوستی به آن جناب است، و این عمل راه و سببی است برای جلب رضای پروردگار و حصول قرب به خداوند در قضای حوائج و دفع بلا. لذا آثار صدقه به انفاق کنندگان آن می‌رسد مخصوصاً اگر انفاق برای اظهار محبت و دعا برای وجود مقدس امام، علیه السلام، باشد.

لذا سید، رحمة الله علیه، به فرزند خود سفارش می‌فرماید که: ابتدا کن به صدقه دادن برای آن حضرت قبل از اینکه برای خود و عزیزانت صدقه بدهی. ایامی که در مدرسه علمیه بعثت سکونت داشتم طلبه‌ای که نزد من موثق بود، راجع به صدقه دادن برای وجود مقدس امام زمان، ارواحنا فداه، می‌گفت: شبی از حرم حضرت رضا، علیه‌السلام، به طرف مدرسه می‌آمدم، در آن شب بسیار برای امام زمانم دعا کردم و در فراقش اشک ریختم، در وقت برگشتن از حرم به بازار سرشور رسیدم که فقیری جلوی مرا گرفت و از من چیزی خواست هرچه دست در جیب لباسهایم کردم چیزی پیدا نکردم مگر يك «پنج ریالی» آن را با آنکه کم بود با شرمندگی به آن فقیر دادم و نیت کردم که این صدقه برای حفظ وجود مقدس امام

غافل مشو!

از صدقه برای امام زمانت

زمانم باشد. فردای آن شب هنگامی که برای حضور در درس به بازار سرشور رسیدم یکی از کسبه که قبلاً مرا می‌شناخت تا چشمش به من افتاد مرا با صدای بلند صدا زد، وقتی که نزد او رفتم گفتم: دیشب چه عملی انجام دادی؟!

گفتم: مگر چه شده است؟ گفتم: دیشب در عالم رؤیا دیدم حضرت بقیه‌الله، ارواحنا فدا، سوار بر اسب سفید رنگی هستند و وارد بازار سرشور شدند و جمعیتی پشت‌سر آن حضرت در حرکت بودند که فرمودند: آمده‌ام جزای فلان طلبه را بدهم و اسم تو را بردنم با شنیدن این خبر دلم شکست و متوجه محبت و مهربانی امام زمانم شدم و گفتم دیشب من برای آن حضرت صدقه ناچیزی دادم.

و همچنین سید بن طاووس، رحمه‌الله‌علیه، در کتاب «امان الاخطار» در ضمن دعایی که برای صدقه دادن در وقت سفر ذکر می‌کند می‌نویسد: **اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ لَكَ وَ مِنْكَ وَ هِيَ صَدَقَةٌ عَنْ مَوْلَانَا الْمَهْدِيِّ، عَجَلُ اللَّهِ فَرَجَهُ، وَ صَلَّى عَلَيْهِ بَيْنَ أَسْفَارِهِ وَ حَرَكَاتِهِ وَ سَكَنَاتِهِ فِي سَاعَاتِ لَيْلِهِ وَ نَهَارِهِ وَ صَدَقَةٌ عَمَّا يَعْنِيهِ أَمْرُهُ وَ مَا لَا يَعْنِيهِ وَ مَا يُضْمِنُهُ وَ مَا يُخَلِّفُهُ.**

خدایا! این (صدقه) از آن تو و برای توست و صدقه‌ای برای سلامتی مولایمان محمد، عجل‌الله‌تعالی‌فرجه‌الشریف، می‌باشد، و بر او درود بفرست آن هنگام که در سفر است و در تمام حرکتها و استراحت هایش، در تمامی اوقات شب و روزش و صدقه‌ای است برای هرچه که متعلق به اوست.

یکی از علمای اهل معنا می‌فرمود: چه در هنگام سفر و چه در هنگام حضر، وقتی که صدقه برای وجود مقدس امام زمان، می‌دهید این دعا - دعای فوق - را بخوانید.

پی نوشت:

۱-سوره توبه (۹)، آیه ۱۰۳.

منبع: امام زمان و سید بن طاووس؛ سید جعفر رفیعی.

خبر

*نشست تخصصی زندگی رو به معاد

در تاریخ ۹۰/۷/۱۵ معاونت پژوهش اجرای طرح پژوهشی تحت عنوان زندگی رو به معاد را با محوریت مباحث کلامی آغاز نمود.

در روند اجرای این طرح پس از برگزاری کمیته کارشناسی توسط اعضای هیئت علمی شرکت کننده در هسته علمی مدرسه جهت تصمیم گیری پیرامون محورهای اصلی این طرح، جلسه اصلی هسته پژوهش با حضور مدیریت محترم مدرسه و سایر اعضای اصلی و اساتید محترم راهنما و نیز اساتید گروه کلام در محل معاونت پژوهش برگزار شد. در این

جلسه معاونت پژوهش مدرسه ضمن تأکید بر اهمیت تأثیر معادباوری در قلمرو زندگی دنیوی در میان اقشار مختلف جامعه، در جهت ارائه راهکار علمی و کاربردی برای تبیین تأثیر معاد در قلمرو اخلاق فردی و اجتماعی پیرامون اولویت های پژوهشی در زمینه مباحث کلامی مطالبی را ارائه کرد. در ادامه جلسه به محورهایی از قبیل: تبیین تأثیر معاد در قلمرو خانواده و نیز تأثیر معاد در سلامت روان اشاره شد و چارچوب پیشنهادی ارائه شده مورد بررسی علمی قرار گرفت که پس از ارائه نظرات و پیشنهادات کارشناسی از سوی اعضای اصلی هسته و اعمال اصلاحات توسط مجری طرح بلافاصله به اجرا گذاشته شد. اعضای گروه پژوهشی که متشکل از سه گروه ۸ نفره بودند در راستای اهداف، وظایف و برنامه های تشکیل شده کار خود را آغاز نمودند. در نهایت در تاریخ ۹۰/۹۰/۳۰ مقالات آماده شده ارائه گردید و جهت به کمیته ارزشیابی ارجاع داده شد.

فاز دوم طرح برگزاری نشست تخصصی در این زمینه بود که در تاریخ ۹۰/۸/۲۷ با شرکت کلیه دست اندرکاران طرح پژوهشی و نیز بقیه طلاب و اساتید محترم برگزار گردید. سخنران این نشست سرکار خانم خاکبان بودند که در راستای موضوع طرح و نیز ترویج فرهنگ معادباوری در میان طلاب سخنان مبسوطی ارائه نمودند. در پایان نیز سؤالات شرکت کنندگان در این زمینه مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

*طرح پژوهشی دین در عرصه جامعه

یکی از گروه های تخصصی فعال در پژوهشکده اسلام شناسی، گروه پژوهشی کلام است در ابتدا کار این گروه بطور پراکنده بود اما بعد از انسجام مجموعه های پژوهشی دوره جدیدی از فعالیت این گروه در معاونت پژوهش آغاز گردید و چندین پروژه پژوهشی مهم با موفقیت انجام شد. با تلاش اعضای هیئت علمی گروه پژوهشی کلام تاکنون طرح های پژوهشی زیادی طی ۴ سال گذشته انجام گرفته است که برخی از آنها عبارتند از: از خاک تا افلاک، تجلی توحید در زندگی فردی و اجتماعی، زندگی رو به معاد و...

در همین راستا طرح پژوهشی دین در عرصه جامعه با توجه به نیاز طلاب به شناخت اصول و پایه های دین و نیز ضرورت توانمندی آنان در جهت پاسخ گویی به شبهات دینی به معاونت پژوهش پیشنهاد گردید. در این طرح مطالعاتی ابتدا مطالعات جامعی در خصوص محورهای بحث صورت پذیرفت سپس کارشناسان و ناظران طرح مشخص شدند در ادامه ضمن مطالعه چگونگی عملکرد اعضای طرح، گروه های پژوهشی مشخص شده و به سرپرستی استاد کلام جدید کار خویش را آغاز نمودند. این تحقیق گروهی توسط سه گروه ۵ نفره از طلاب سال چهارم به مدت ۸ هفته انجام پذیرفت. کارشناسان طرح سرکار خانم ها: طالقانی، رئوف و هنرمند، ناظر طرح نیز هسته پژوهشی متشکل از اعضای شورای پژوهشی مدرسه و کمیته ارزشیابی نیز متشکل از اساتید محترم خانم ها: رضایی، رئوف، رودی، نورانی، سادات هاشمی و طالقانی می باشند.

در انتهای طرح کلیه مقالات توسط کمیته ارزشیابی مورد بررسی قرار گرفت و مقالات برتر جهت چاپ کتاب آماده گردید.

*برگزاری کارگاه های آموزشی و پژوهشی

کارگاه آموزشی "تکنیک های استفاده هوشمندانه از اینترنت" و "روش های نوین جمع آوری اطلاعات" ویژه فارغ التحصیلان در حال تدوین پایان نامه در تاریخ ۹۰/۹/۱۵ در محل ساختمان تحصیلات تکمیلی برگزار گردید. کارگاه پژوهشی شیوه های نوین خلاصه نویسی و یادداشت برداری نیز با هدف دست یافتن به نکات و مطالب مهم پیرامون پژوهش های درسی در تاریخ ۹۰/۱۱/۱۷ توسط استاد محترم جناب آقای طحان پور در سالن اجتماعات مدرسه علمیه اسلام شناسی حضرت زهرا سلام الله علیها تشکیل شد. اهداف کارگاه عبارتند از:

۱. آشنا ساختن طلاب با اصول و شیوه های مطالعه فعال جهت نگارش مقالات درسی.
 ۲. آشنایی با مبانی نظری و عملی روش های یادداشت برداری و خلاصه نویسی و چگونگی به کارگیری این روش هادر پژوهش.
 ۴. ارائه راهبردهای بهینه سازی تحقیقات درسی.
- لازم به ذکر است مباحثی از قبیل مدیریت زمان جهت برنامه ریزی و انجام تحقیقات درسی در موعد مقرر و... نیز در جلسات آینده مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

*فراخوان مقاله "تأثیر اندیشه های کلامی در سلامت روان"

پیوند اندیشه های کلامی با شبکه باورها و ارزش های بنیادین از یک سو و نقش تعیین کننده آن در زندگی فردی و اجتماعی از سوی دیگر، بیش از پیش آشکار شده است. تولید علم و پاسخ مؤثر به نیازهای نظری و عملی در عرصه کلام در گرو پژوهش های علمی در این زمینه و ایجاد بستری مناسب برای کابردی کردن آنها در زندگی روزمره می باشد.

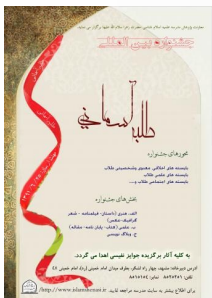

به منظور همفکری در بررسی این مهم، گروه کلام پژوهشکده اسلام شناسی حضرت زهرا سلام الله علیها فراخوان مقاله "تأثیر اندیشه های کلامی در سلامت روان" را برگزار می کند. از همه اندیشمندان و پژوهشگران دعوت می شود با ارسال آثار خود در محورهای زیر، در این تلاش علمی سهیم گردند.

معاونت پژوهش مدرسه علمیه اسلام شناسی حضرت زهرا سلام الله علیها با هدف تبیین کاربردی اصول عقاید در زندگی روزمره و بهره مندی از رأی و اندیشه صاحب نظران، اندیشمندان، محققان و پژوهشگران و تجلیل از صاحبان آثار برتر، نسبت به فراخوان مقاله اقدام می نماید. از کلیه علاقمندان دعوت می شود مقالات خود را بر اساس محورها و موضوعات پیشنهادی تهیه و حداکثر تا ۹۱/۲/۳۰ به دبیر خانه ارسال نمایند.

*جشنواره بین المللی "طلبه آسمانی"

حوزه علمیه برای ایفای رسالت تاریخی خود باید در نخستین گام، به ترسیم مطلوب ها و ایده آل ها بپردازد و نمونه اعلای طلبه را در ابعاد آموزشی و پرورشی تصویر کند. لازم است نقش طلبه در اجتماع و سهم او در جامعه سازی و تاریخ سازی، بازتعریف شده، الگوی ناکارآمد گذشته ترمیم یا تکمیل گردد. طلبه امروز نیز بایستی متناسب با نیازهای متغیر این زمان و تحولات شتابنده تاریخی تربیت گردد.

از این رو معاونت پژوهش مدرسه علمیه اسلام شناسی حضرت زهرا سلام الله علیها در نظر دارد جشنواره بین المللی "طلبه آسمانی" را برگزار نماید. این جشنواره در سه بخش هنری، علمی و وبلاگ نویسی برگزار خواهد شد.

در این جشنواره تمامی آثار پژوهشی و هنری مربوط به شرکت کنندگان کشوری ابتدا به دبیرخانه تحویل داده می شود و پس از داوری آثار و برگزیدن آثار برتر، با معرفی برگزیدگان به کار خود پایان خواهد داد.

در مرحله بعد رقابت بین آثار برای مشخص شدن منتخبین بین المللی آغاز شده و با ارسال آثار برگزیده به دبیرخانه مرکزی و برگزیدن آثار منتخب و تقدیر و اهدای جوایز، جشنواره بین المللی "طلبه آسمانی" پایان خواهد یافت.

مهلت ارسال آثار ۳۰ تیرماه سال ۱۳۹۰ می باشد. علاقمندان می توانند جهت کسب اطلاعات بیشتر به سایت مدرسه مراجعه نمایند.

*فراخوان مقاله "گلوآزه های نور"

از آنجا که فهم آیات قرآن و رسیدن به مراد الهی مستلزم بکارگیری روشهایی است که بر پایه مبانی استواری بیان شده‌اند واحد تفسیر پژوهشگرده اسلام‌شناسی در نظر دارد فراخوان مقاله با موضوع **گلوآزه های نور** را برگزار نماید. در این مقالات کلیه آیات سوره مبارکه نور در تفاسیر شیعه و سنی مورد بررسی قرار خواهند گرفت. این فراخوان با هدف تبیین آیات مبارکه سوره نور در تفاسیر و بهره مندی از رأی و اندیشه صاحب نظران، اندیشمندان، محققان و پژوهشگران و تجلیل از صاحبان آثار برتر، برگزار می‌گردد. از کلیه علاقمندان دعوت می‌شود مقالات خود را بر این اساس تهیه و تا تاریخ ۳۰ تیرماه سال ۱۳۹۰ ارسال نمایند.

*مسابقه بزرگ "اوج حضور" ویژه انتخابات مجلس نهم

به مناسبت انتخابات مجلس نهم، مسابقه بزرگ "اوج حضور" در مدرسه علمیه اسلام‌شناسی برگزار گردید. این مسابقه به همت بخش سیاسی معاونت پژوهش در تاریخ ۹۰/۱۲/۱۰ برگزار گردید در این مسابقه که با هدف ایجاد شور انتخاباتی در میان خواهران طلبه برگزار گردید، نزدیک به ۲۰۰ نفر از اساتید، طلاب و کادر مدرسه شرکت کردند.

جمله "شما نماینده مجلس شده‌اید، اولویت کاری خود را در یک جمله بیان کنید." سؤال اصلی این مسابقه بود که شرکت کنندگان در آن بایستی در یک جمله به آن پاسخ می‌گفتند. شرکت کنندگان در مسابقه ۲ روز فرصت داشتند تا به این سؤال در تریبون آزاد پاسخ گویند، نقطه نظرات شرکت کنندگان در این مسابقه در قالب جمله‌های اخلاقی، اجتماعی، سیاسی، طنز و... توسط خواهران طلبه بیان گردید. جلوگیری از قانون شکنی، مبارزه با بی عدالتی، استفاده بهینه از بیت المال در جهت اعتلا و پیشبرد اهداف عالی جمهوری اسلامی، مبارزه با سوء استفاده از رسانه‌ها در جهت تخریب موازین شرعی و... از جمله پاسخ‌هایی بود که خواهران طلبه به این سؤال دادند.

لازم به ذکر است از صاحبان بهترین جملات در جلسه عمومی که در تاریخ شنبه ۹۰/۱۲/۱۳ با حضور مدیریت محترم مدرسه سرکار حاجیه خانم مقدسی، اساتید، طلاب و کادر مدرسه برگزار گردید تقدیر به عمل آمد.

گزارش

همایش جامعه‌ی فاطمی ومعیارهای اقتصادی

با توجه به اهمیت موضوع معاونت مطالعات و تحقیقات مستقر در معاونت پژوهش مدرسه علمیه اسلام‌شناسی حضرت زهرا سلام الله علیها اقدام به فراخوان مقاله با موضوع «جامعه فاطمی و معیارهای اقتصادی» در مدارس علمیه سطح کشور نمود. اطلاع‌رسانی در اوایل مهر ماه ۱۳۹۰ بوسیله ارسال پوستر فراخوان و نیز از طریق سایت مدرسه اعلام گردید.

کلیه مقالات پس از دو مرحله ارزیابی توسط هیئت داوران از میان ۲۴ اثر ارسالی از سراسر کشور به مدرسه یک اثر جهت ارائه در همایش انتخاب گردید و ۳ اثر دیگر نیز به عنوان آثار برگزیده معرفی شدند که در همایش اختتامیه از آنها تقدیر به عمل خواهد آمد. لازم به ذکر است خلاصه کلیه آثار ارسالی در کتاب همایش به چاپ خواهد رسید.

ب) کارگاه‌ها و نشست‌های تخصصی جامعه فاطمی و معیارهای

اقتصادی

به منظور استفاده از نظرات اساتید صاحب نظر در رابطه با سیره زندگی حضرت فاطمه سلام الله علیها در امور اقتصادی و با هدف آشنا کردن طلاب با زندگی فاطمی و اصلاح فرهنگ اقتصادی آنان کارگاه‌های آموزشی و سلسله نشست‌های تخصصی برگزار گردید. نخستین روز این سلسله نشست‌ها با حضور سرکار

خانم شریفی با محور «شاخصه‌های رفتار اقتصادی زنان در خانواده و جامعه» برگزار شد. «تجمل‌گرایی آفت خانواده و جامعه فاطمی» عنوان دومین نشست تخصصی بود که با حضور سرکار خانم چگینی برگزار گردید. در سومین روز، خانم زوار زاده در نشست یاد شده حضور یافت و با موضوع «راهکارهای عملی در جهت مدیریت اقتصادی خانواده»، به طرح مباحث مرتبط با جهاد اقتصادی بانوان مسلمان پرداخت.

در چهارمین نشست جامعه فاطمی و معیارهای اقتصادی، مجدداً خانم شریفی درباره «سیره حضرت زهرا سلام الله علیها در رفتارهای اقتصادی» سخنرانی نمود.

سرکار خانم چگینی از اساتید و محققان حوزه علمیه نیز با عنوان «آسیب‌شناسی رفتارهای اقتصادی زنان مسلمان» یکی دیگر از شرکت‌کنندگان در این نشست‌های تخصصی بود.

در همین زمینه مباحث:

«تربیت اقتصادی فرزندان در خانواده فاطمی»، «رفتار شناسی اقتصادی در خانواده فاطمی» و... توسط اساتید محترم به بحث و بررسی گذاشته شد. هدف از برگزاری نشست‌های تخصصی تبیین و بسترسازی دیدگاه‌های اساتید کارشناس و بحث و بررسی پیرامون فرهنگ سازی اقتصادی با توجه به الگوی فاطمی و نیز ایجاد تعامل با مراکز علمی و تحقیقاتی و اطلاع از نقطه نظرات اساتید حوزه‌های مختلف در این زمینه می‌باشد.

لازم به ذکر است سلسله نشست‌های تخصصی این همایش با حضور اساتید صاحب‌نظر از ۲۶ آذر ماه تا ۷ دی‌ماه به صورت یک روز در میان در سالن اجتماعات مدرسه علمیه اسلام‌شناسی حضرت زهرا سلام الله علیها با نظارت و برنامه ریزی معاونت پژوهش مدرسه و با حضور کلیه طلاب پایه‌ها در مراسم صبحگاه مدرسه برگزار گردید.

(ج) برگزاری همایش

این همایش به منظور بدست آوردن راه کارهای عملی پیرامون رفتارهای بانوان مسلمان در جهت مدیریت اقتصادی خانواده و جامعه در تاریخ ۱۰/۱۰/۹۰ در سالن اجتماعات مدرسه اسلام‌شناسی حضرت زهرا سلام الله علیها برگزار شد. مراسم اختتامیه همایش جامعه فاطمی و معیارهای اقتصادی با سخنرانی حجت

الاسلام و المسلمین حاج آقای معرفت از فضایی محترم حوزه علمیه قم انجام شد. ایشان ضمن سخنان خود به لزوم توجه و تاکید بر آموزه‌های اصلی اسلام بر

امر اقتصاد با اشاره به زندگی حضرت زهرا سلام الله علیها و به سوره "هل اتی" اشاره داشتند و ضمن بیان ویژگی های اقتصاد سالم در جامعه اسلامی راهکارهای ترویج اصول اقتصادی را بیان نمودند. پس از صحبت های ایشان ، حاجیه خانم مقدسی مدیر مدرسه علمیه اسلام شناسی و مدیر همایش کشوری جامعه فاطمی - معیارهای اقتصادی به ایراد سخنرانی پرداختند و در خصوص اهمیت تبیین و شناسایی سیره حضرت زهرا سلام الله علیها و خصوصیات جامعه فاطمی و الگوسازی از ایشان در خانواده و جامعه صحبت نمودند.

در ادامه از پژوهشگران برتر که نسبت به ارسال مقاله به این همایش اقدام نموده بودند توسط مدیریت محترم مدرسه قدرانی به عمل آمد.. لازم به ذکر است در این همایش علاوه بر اساتید، پژوهشگران و طلاب مدرسه ، مهمانان ویژه نیز از مرکز مدیریت حوزه علمیه خراسان، مدیران مدارس علمیه خاوران، صدا و سیمای خراسان رضوی و نماینده دفتر تبلیغات اسلامی حضور داشتند. با توجه به برنامه ریزی های قبلی و اطلاع رسانی در سطح شهر این همایش از استقبال خوبی برخوردار بود که حضور خبرنگاران و عوامل صدا و سیما در این همایش اذعان بر این مطلب دارد.

کلام‌آحر

جهاد اقتصادی به معنای مبارزه اقتصادی است. علاج، برگشتن و تکیه کردن به خود است

جهاد اقتصادی، صرفاً تلاش اقتصادی نیست. جهاد یک بار معنایی ویژه‌ای دارد. هر تلاشی را نمی‌شود گفت جهاد. در جهاد، حضور و رویارویی با دشمن، مفروض است. انسان یک تلاشی میکند، دشمنی در مقابل او نیست؛ این جهاد نیست. اما یک وقت شما میخواهید یک تلاشی را انجام دهید، که بخصوص یک دشمنی سینه به سینه‌ی شما ایستاده است؛ این میشود جهاد. ممکن است یک وقت این جهاد به شکل قتال باشد، ممکن است جهاد مالی باشد، ممکن است جهاد علمی باشد، ممکن است جهاد فنی باشد؛ همه‌ی اینها جهاد است؛ انواع و اقسام جهاد و مبارزه است. **اگر بخواهیم در ادبیات امروز ما برای جهاد معادلی پیدا کنیم، می‌شود مبارزه .**

جهاد اقتصادی، یعنی مبارزه‌ی اقتصادی؛

شما وقتی نگاه میکنید، می‌بینید همه‌ی کسانی که از پیشرفت ملت ایران ناراضی‌اند، آنجا در مواجهه‌ی با ملت ایران جمع شده‌اند، متراکم شده‌اند؛ آن طرف را کمک کنند و هرچه میتوانند، در کار این طرف کارشکنی کنند. این، معنای جهاد و مبارزه را نشان میدهد؛ اینکه انسان در مقابل خود، دشمنی دشمن و خصم را احساس کند. هر یک قدمی که شما در این کار و امثال این کار پیش بروید، دشمن را عصبانی میکند، ناراحت میکند؛ هرچه هم بتوانند، کارشکنی میکنند. هرچه شما برای این پیشرفت احتیاج داشته باشید، آنها سعی میکنند بر روی آن متمرکز شوند و دسترسی شما به آن را مشکل کنند، دشوار کنند؛

علاج چیست؟ علاج، برگشتن و تکیه کردن به خود؛ استمداد از توانائی‌های خود؛ این چشمه‌ی جوشان تمام نشدنی اراده‌ی انسانی و استعدادی که بحمدالله در ایران عزیز ما، در مردم ما، در نسل جوان ما وجود دارد.....

بخشی از بیانات مقام معظم رهبری در جمع مردم و کارکنان صنعت نفت عسلویه-

۱۳۹۰/۰۱/۰۸

